

opnå indtægter til uddeling til bestemte formål. Det er karakteristisk for disse institutioner, at de varetager funktioner af hovedsagelig offentligretlig karakter, og at der derfor er behov for regler, der er tilpasset disse funktioner. Det vil derfor efter udvalgets opfattelse ikke være hensigtsmæssigt – for visse fonde næppe engang muligt – at lade fondslovene gælde. Som eksempler på fonde, der ud fra ovennævnte kriterier undtages fra loven, kan nævnes Værdipapircentralen (lov nr. 179 af 14. maj 1980), Københavns Fondsbørs (lov nr. 220 af 7. juni 1979 med senere ændringer), Danmarks Erhvervsfond (lov nr. 145 af 4. april 1960), Skibskreditfonden (lov nr. 143 af 17. maj 1961) og Rejsegarantifonden (lov nr. 150 af 10. april 1979).

Udvalget har overvejet, hvorvidt fonde oprettet på statsligt initiativ på anden måde end ved lov eller i henhold til lov bør undtages fra loven. Det er imidlertid forholdsvis sjældent, at staten opretter fonde, uden at dette sker ved lov eller i henhold til lov. Praksis viser dog eksempler på, at oprettelse er sket ved aktstykke til finansudvalget. F.eks. blev Dansk Institut for Prøvning og Justering (Dantest) oprettet af industriministeriet den 1. januar 1980 ved aktstykke nr. 170 af 12. december 1979, jfr. herved pkt. 2.5 i bilag 2.

Hvor oprettelse af fonde sker på andet grundlag end ved lov eller i henhold til lov, finder udvalget det imidlertid betænkeligt at foreslå en umiddelbar undtagelse fra loven, da der ikke i disse tilfælde haves den samme sikkerhed for, at der etableres et tilsyn som nævnt ovenfor. Undtagelse bør derfor kun gøres efter en konkret prøvelse, der hjemles i udkastets stk. 5.

I *stk. 4, nr. 2*, undtages særskilt Danmarks Nationalbank samt tre særlige grupper af selvejende institutioner: sparekasser, pensionskasser og godkendte realkreditinstitutioner.

Sparekasser, der i øvrigt ikke omfattes af udvalgets kommissorium, skal ifølge bank- og sparekasseloven, jfr. lovbekendtgørelse nr. 35 af 30. januar 1981 med senere ændringer, være organiseret som selvejende institutioner, og deres virksomhed er fuldt ud reguleret af bank- og sparekasseloven. Dette medfører et omfattende tilsyn udøvet gennem tilsynet med banker og sparekasser, der påser over-

holdelsen af ikke alene bank- og sparekasseloven, men også af anden lovgivning.

Pensionskasser kan være organiseret som selvejende institutioner og vil – på samme måde som andre virksomheder, der afgiver generelt tilsagn om ydelse af pension – være omfattet af lov om tilsyn med pensionskasser, jfr. lovbekendtgørelse nr. 163 af 26. maj 1959 med senere ændringer. Tilsynet udøves af forsikringstilsynet og angår såvel de berørte virksomheders drift som det sikkerhedsmæssige grundlag for opfyldelsen af pensionsforpligtelserne.

Kun realkreditinstitutioner, der er godkendt af boligministeren i henhold til lov om realkreditinstitutioner, jfr. lovbekendtgørelse nr. 233 af 25. maj 1977, er berettiget til at yde lån mod pant i fast ejendom ved udstedelse af obligationer. Realkreditinstitutioner kan være organiseret som selvejende institutioner. For tiden er dette tilfældet for Byggeriets Realkreditfond og Industriens Realkreditfond. (Dansk Landbrugs Realkreditfond omfattes ikke af lov om realkreditinstitutioner, men af en særlig lov nr. 60 af 7. juli 1977).

Realkreditinstitutionerne er i henhold til de ovennævnte love under tilsyn af boligministeren, der påser, at det enkelte institut overholder bestemmelserne i selve loven, regler udfærdiget i medfør af loven og instituttets vedtægter. Nærmere regler om tilsynet findes i boligministeriets bekendtgørelse nr. 593 af 15. december 1980 om tilsyn med realkreditinstitutioner.

I *stk. 4, nr. 3*, foreslår udvalget en yderligere undtagelse for fonde, der som vilkår for at opnå godkendelse i henhold til lov eller som vilkår for at opnå drifts- eller anlægstilskud fra staten er under offentligt tilsyn og økonomisk kontrol af staten. Det bestemmes flere steder i lovgivningen, at kun godkendte institutioner er berettigede til at modtage tilskud.

Som det fremgår af oversigten i bilag 2, findes der navnlig inden for industriministeriets, undervisningsministeriets og socialministeriets område en meget stor gruppe af private selvejende institutioner, der i forbindelse med godkendelses- og/eller tilskudsordninger er under tilsyn.

Omfanget af statens indsigt i og styring af godkendte og/eller tilskudsmodtagende selvejende institutioners forhold varierer imidler-